

Słowniczek

Autor: Jerzy Sierociuk

{smoothgallery image=F5206.jpg&title=Baloty&caption=Baloty}babcia - 'matka matki lub ojca'; babcia ... babusia downi; babka - 'kawałek metalu wbity w łowkę, na którym klepano kosę'; babka; babusia - 'matka matki lub ojca'; babcia ... babusia downi; barog - 'luźna, drobna słoma'; barog to jes ... tako rozczepano słoma; barug - 'luźna, drobna słoma'; to barug ... no bo rozczynśli ... nie ... wiendz i barug; bażka - 1. 'szyszka sosny lub świerka'; bażki ... teraz mówiom szyszki ... a wtedy były bażki; 2. 'brązowy kwiatostan pałki wodnej'; ćcina ... to bażki takie brązowe ... to-s ćcina ... tak w stawach takie ... to sum takie bażki brązowe ... to tu nieraz we wazuny sobie pokładli ... polakierowali tum bażke ... żeby nie rozkwitała; bedka - 1. 'każdy grzyb'; bedka; 2. 'grzybna narośl na pniu drzewa; huba'; bedka; biały - 1. 'o zbożu nadającym się do koszenia'; jag białe już ... jag białe; bidronka - 'owad z czerwonymi skrzydełkami w kropki'; bidronka ... biedronka ... biedronka; błyskać się - 'rozbłyskiwać się na niebie, zwłaszcza przed burzą'; ale się błyskało ... ale się błysko; błyskawica - 'rozbłysk na niebie, zwłaszcza przed burzą'; błyskawica; boczny - 'będący z boku'; deski ... jag do gnoju się wywoziło ... to takie boczne deski; bożo krówka - 'czarny owad o twardych skrzydłach, spotykany na łąkach w krowich odchodach'; a boża krówka to znowu ... bozo (!) krówka ... to jak krowa się załatwiła na polu ... i potem takie ... takie z skrzydłami ... takie ... tak wchodziły w modrak (!) ... takie no ... roboki ... to my mówili bozo krówka ... takie skrzyda (!) miały twarde ... nie ... i une w tych kupach ... w tych krowich kupach ... une w tym siedziały; bratanek - 'syn brata ojca'; syn brata ojca to bratanek; brzózka - 'mała brzoza'; miotły to ... jechali do lasu ... brzuzki ... no ... ucinali ... i późni tag zacinali te kuńcówki; cerować - 'naprawiać ręcznie dziurawe np. skarpety i pończochy'; pocerować; cerówka - 'igła do cerowania'; cerówka; chlyw - 'pomieszczenia dla zwierząt gospodarskich poza świniami'; no to jest chlew ... downij mówili chlyw ... na obore ... downi był chlyw ... to jes to samo ... obora i chlew ... tam krowy ... owce; chlywik - 'mały chlew'; chlywik ... do chlewika; chłoposzek - 'mały chłopiec'; my jeszcze najili sumsiada ... takigo chłoposzka co un wiunzał; chojna - 'sosna'; chojna to jes ... to jes ... sosna; chudy - 'pozbawiony tłuszczu'; chude ... a tyż mówili ... albo chude albo lubawe; chunia - 'gałęzie sosnowe'; chunia ... cało jes sosna ... albo naciół chuni; cielna - 'mająca mieć cielę; zacielona'; jak krowa jes cielno ... zapłodniuno ... no to krowa cielno ... jakby ktoś chcioł sprzedać czy kupić ... a czy jes cielno ... no jes ... nie; cynnar - 'miara wagi, ok. 50 kg'; takie koszyki ... tag że cztery koszyki to jez na pińdziesiont kilo ... jak się do worka wsypało ... nie ... cynnar ... bo przedtym mówili cynnary; czubek - 'zakończenie metalowej części początku kosy'; czubek; czunek - 'drewniana część wideł, grabi itp.; trzonek'; czunek; ćcina - 'roślina porastająca brzegi zbiorników wodnych'; ćcina ... to bażki takie brązowe ... to-s ćcina; ćma - 1. 'ciemność'; cimno ... ćma ... ćma tyż mówiom; 2. 'mały skrzydlaty owad, lata w nocy'; ćma to jes taki mniejszy ... nieroz jag do miszkania wleci taki ... jak sum drzwi otwarte ... do światła ... to my muwim ćma ... nadleciała ćma; ćwe! - 'zawołanie na konia, żeby skręcił w lewo'; ćwe!; dekować się - 'ubierać się'; niejednym się nie podoba ... że te kobity w te spodnie tak się dekujom ... w te mynskie stroje nawet; drabinka - 'rodzaj drabinki wykorzystywanej przy formowaniu sera'; tako drobka była ... tako drabinka ... i tom drabinke się kładło tag na wiadro ... i ten worek ... i kamieniem się przykładało; drewniany - 'zrobiony z drewna'; to mówili drewniano łyżka ... kopystka; drobka - 'rodzaj drabinki wykorzystywanej przy formowaniu sera'; tako drobka była ... tako drabinka ... i tom drabinke się kładło tag na wiadro ... i ten worek ... i kamieniem się przykładało; drożdże - 'drożdże'; dawało się zakwas ... taki ... troszeczke zawsze chleba się ususzyło ... z poprzedniego ... albo drożdże ... wtedy mówili modzie; druh - 'przyjaciel pana młodego towarzyszący my w czasie wesela'; kiejż mówili družba ... a tera mówiom druh ... nie; druhna - 'przyjaciółkę panny młodej towarzyszącą jej w czasie wesela'; druhna; druty - 'metalowe druty do robienia m.in. swetrów, skarpet'; kiedyś igliczki a teraz na drutah mówiom; družba - 'przyjaciel pana młodego towarzyszący my w czasie wesela'; kiejż mówili družba ... a tera mówiom druh ... nie; dupa - 1. 'odkrawana od przeznaczonego do sadzenia ziemniaka część pozbawiona kiełka'; sadzonka ... jak tako mniejszo to sadzónka ... jak mniejszo jak się przekrowało ... nawed dosydz jag były duże też ... to jeszcze się odkrowało ... byde mówić tyn tyłek ... bo to za przeproszeniem dupa mówili; dym - 'dym'; dym wychodził tag do góry; dziadek - 'ojciec matki lub ojca'; dziadek ... downi dziaduś; dziaduś - 'ojciec matki lub ojca'; dziadek ... downi dziaduś; dziża - 'drewniane naczynie do wyrabiania ciasta na chleb'; dziża to do chleba piecynia (!) ... tu żeśmy mieli ... pod spodym taki ... wypchano słomum ... ten miech ... nie ... żeby ta dziża miaa ciepło ... i potem ciepłom wodę czsza było mieć ... i się sypało te monke ... i się renkom nabirało; futer - 'pasza, najczęściej siewczka dla koni lub krów'; czea podać futru kóniom ... nie ... downi tyż do krów ... bo krowy tom siewczke tyż dostawały; gadzina - 'ptactwo domowe'; gadzina to tam kury ... kaczki ... gysi; gajur - 'samiec gęsi'; gajur; garować - 'o cieście: przyrastać w ciepłe'; tero garuje ... przedtym mówili rucho się; gliniany - 'zrobiony z gliny'; gliniany garnek; głoźna - 'część nogi powyżej stopy'; głoźna; gunicha - 1. 'dawny typ prostej maszyny do koszenia zboża'; gunichy ... bo cza w koło buło; maszyna ... gunicha do koszynia zboża ... z tymi śmigaczami ... to mówili gunicha; 2. 'dawny typ prostej maszyny do wykopywania ziemniaków'; gunicha to jag maszyna do

koszyniu ... nie ... to w koło sie chodziło ... każdy dostał swój kawołek ... i późni ... a tu były na pory ... kroki były odliczone ... nie; graniaty - 'kwadratowy; prostokątny'; stogi robium graniacie i robium okrongłe ... windz my robili okrongłe; grek - 'wykastrowany koń'; grek to jes zrznioty (!) kóń ... nie ... wyrzninty ... grek; gromodka - 'niewielka ilość skoszonego zboże, która po związaniu tworzy snopek'; bo to ta-ak sie szło za tym kośnikim ... sie odbierało ... jak sie widziało że już bydzie tyn snopek ... to ja niby kładłam te gromodki ... jak sie odbierało sie nie wionzało ... i sie kładło na kupke ... my jeszcze najili sumsiada ... takigo chłoposzka co ón wiunzał ... a jo tylko odkładała ... to były te gromodki; gromotnica - 'duża mucha o niebieskogrnatowym połysku'; gromotnica; grotki - 'drewniane pałaki mocowane do kosy stosowane przy koszeniu zbóż'; taki pałunk ... z takimi ... na tym pałunku eszcze (!) były takie zymbyj ... to une tag ładnie kładły na zboże stojunce ... grotty ... grotki ... to były odkładane ... nie ... i to były przykruncane; grotty - 'drewniane pałaki mocowane do kosy stosowane przy koszeniu zbóż'; taki pałunk ... z takimi ... na tym pałuku eszcze (!) były takie zymbyj ... to une tag ładnie kładły na zboże stojunce ... grotty ... grotki ... to były odkładane ... nie ... i to były przykruncane; gramasy - 'widły do ziemniaków'; no to były ... widły do pyrek ... z niemiecka gramasy ... gramasyj; grzebło - 'narzędzie do usuwania węgla z pieca chlebowego'; grzebło ... to to było co tam ten wengiel ... ten ... to drzewo zgrabiało ... zgrzebło; grzyb - 1. 'grzyb'; grzyb; 2. 'narośl grzybna na pniu drzewa; huba'; grzyb; gzik - 'ser przyprawiony mlekiem, szczypiorkiem lub cebulą'; to gzik; haderlump - 'mężczyzna, który skupował stare szmaty'; haderlump to ten lumpiorz co tag jeździuł kóniem ... i zbirał te lumpy ... i potem dał igłę za to; haka - 'trójzębne narzędzie do ręcznego wykopywania ziemniaków'; no to haki ... hakanie ... my takimi ryncznymi hakami ... takie o trzech zymbach ... nie ... to sie hakało ... a gospodarz ... to tyż miał takom maszyne ... no to były ty na pory ... po dwóch a dwóch ... i na wozy ... na hele ... cza było sypać; hakać - 'robić coś hakać'; no to haki ... hakanie ... my takimi ryncznymi hakami ... takie o trzech zymbach ... nie ... to sie hakało ... a gospodarz ... to tyż miał takom maszyne; hela - 'będąca częścią wozu skrzynia przeznaczona do wożenia materiałów sypkich'; wóz to ... jes hela ... spodnica ... deski ... jag do gnoju sie wywoziło ... to takie boczne deski ... no i koła; hojt ! - 'zawołanie na konia, żeby skręcił w prawo'; hojt!; igliczki - 'metalowe druty do robienia m.in. swetrów, skarpet'; kiedyś igliczki a teraz na drutah mówiom; igliwie - 'igły drzew szpilkowych'; igliwie; igła - 'kolec np. róży lub tarniny'; to mówili igły ... igłyj; jaka - 'rodzaj ciepłego ubrania noszonego przez mężczyzn'; jaka to takie ... chłopcy nosiliy ... takie grubsze z flaneli ... tag jeszcze pod marynarkom ... to mówili jaka; jałowy - 'nieurodzajny'; zimia jałowo; jiziorko – ‘duża kałuża’; kałuży ... no to tyż som takie jiziorka ... kałuży ... to tyż mówiom ... samo kałuży ... nie bońdź tam dziecioku w ty kałuży ... tak mówiom nieroz ... nie ... bo takie stowki ... jag jez dróga ... tag nierówno ... to takie jiziórka sum ... takie kałużowy ... kałużowy to sum ... ta woda tak sie zleci w takie jeziórka ... nie ... to tak sie mówi kałużowa ... kałużowa ... ; kafer - 'małe drzwiczki w szczycie budynku gospodarskiego'; kafer ... na te drzwiczka kafer; kalónka - 1. 'na górze kopca specjalne jego zakończenie'; no tag nazwali kalónka ... na wisu (!) ... na wisu tego kopca ... i tam sie kładło cegle albo tam jakiś kamini ... nie ... i wtynczas tak tyle ... no tak na płask ... cegło ... bo jak ja tu zakładałm (!) ... i na to deske ... i ... co one wyparowały; 2. 'zakończenie najwyższej części dachu na chacie'; to sum kalónka ... jag dawni byłj te chaty pod słómom ... nie ... no to tyż mówili kalónka; kałużowa – ‘duża kałuża’; kałuży ... no to tyż som takie jiziorka ... kałuży ... to tyż mówiom ... samo kałuży ... nie bońdź tam dziecioku w ty kałuży ... tak mówiom nieroz ... nie ... bo takie stowki ... jag jez dróga ... tag nierówno ... to takie jiziórka sum ... takie kałużowy ... kałużowy to sum ... ta woda tak sie zleci w takie jeziórka ... nie ... to tak sie mówi kałużowa ... kałużowa; kapołka - 'ciecz pozostająca przy wyrobie sera'; to-us ta woda ... ta serwatka ... a przedtym mówili kapołka; kartoflarka - 'współczesna maszyna do wykopywania ziemniaków'; teroz tak ... tero kartoflarka; kawołysek - 'mały kawołek czegoś'; kóndek abo kawołysek ... to tyż albo może być chlyb ... albo tam jabko ... albo coś; kubitka - 'więzienie'; downi było do kubitki ... tera do wińzina a przedtem było do kubitki ... cie wsadzum; kiejs - 'dawniej; kiedyś'; ale wielkie skiby przewola ... przerzucza ... a kiejs sie mówiło przewola; kiełek - 'wyrastający z ziemniaka zarodek nowego pędu'; nie przy kiełku ... tylko bez kiełka ... jak teroz som pyrki ... tu sum u góry kiełki ... to jez niby ta dupa ... to za przeproszyniem ... nie ... windz tu sie uciło ... tu ... a to na pół ... tag żeby ta struna kiełka była i ta struna kiełka ... no; kiełzno - 'metalowa część uprzęży wkładana koniowi do pyska'; kiełzno; kierzek - 'krzak'; niektóry ma nawet przeszło czydzieści ... tych pyrek ... pod kierzkim ... to zależy jaki gatuneg był; kierzynka - 'rodzaj drewnianego naczynia do robienia masła'; to była kierzynka; klaczka - 'samica konia'; ni mówiom klaczka tyko szkapa; klamoty - 'duże ziemniaki'; to potem jesce (!) na pół ... tag że te kiełki ... nieroz były tam trzy były cztery ... nie ... to by na pół ... bo tak to by za dużo tych pyrów w zimie poszło ... bo takie klamoty jag duże były; klepać - 'ostrzyć kosę na babce poprzez uderzanie młotkiem'; klepał ... młotkim ... po tym oszczu; klumpa - 'krowa'; kumpa to krowa; kluska - 'zakalec'; zakalec ... no ale my mówili kluska; kłosić sie - 'o zbożu: zawiązywać w kłosach ziarnka; kwitnąć'; to jak kwitnie to mówi sie ... bo my teroz mówimy kwitnie ... a przedtym mówili że sie kłosi; kłosie - 'kłosy zboża, zwłaszcza związanego w snopek'; kłosiem do góry ... to były te ... te ... no ... kłosiem do góry; knówie - 'dolna część snopa'; to były ... knówie; knypek - 'mały nóż do obierania kartofli'; knypek; kobita - 1. 'kobieta'; od rana sie szo w pole ... i kośnicy siekli ... ci mężczyźni

... a kobity łodbierały; 2. 'żona'; kogutek - 'mały, żółty grzyb jadalny, kurka'; kurka ... kurki ... kogutki; koktać - 'o kurze: wydawać głos oznaczający, że jest w okresie poprzedzającym wychowywanie kurczątk'; to kwoka ... a kokto któro jeszcze nie nasadzono ... óne koktajum ... już tak co by chcum siedzieć ... nie ... ale bez jaj; kolacja - od rana sie szo w pole ... i końnicy siekli ... ci mężczyźni ... a kobity łodbierały ... no późni tego gospodarza ... poszli my na obiad ... na kolacje ... ci co siekli ... mężczyźni ... na kolecja a kobity do domu ... kolacji nie dostały ... no bo sie tyle nie narobiły; kołodziej - 'rzemieślnik wyrabiający wozy i beczki'; kołodziej; konkol - 'kwitnący niebiesko kwiat rosnący w zbożu'; konkol ... modrak; koparka - 'maszyna do wykopywania ziemniaków'; koparka; kopystka - 'duża drewniana łyżka do mieszania np. w garnku'; to mówili drewniano łyżka ... kopystka; kosiarka - 'maszyna, która kosi zboże lub trawę'; kosiarka; kosić - 'ścinać kosą zboże lub trawę'; suma jeszcze moga (!) bydz biało a ziarno jeszcze było zielónawe ... wiendz jag już widzieli że ziarno już jes tag na pół dojrzałe ... to tak wtedy zaczęli kosić; kosisko - 'trzonek, rękojeść kosy'; kosa i kosisko ... kosisko to jes ... co sie czyma w renku ... nie ... to-s kosisko z dżewa ... no a kosa jes z ty stali ... nie; kośnik - 'mężczyzna, który kosi'; kośnik szed na przód ... sik ... a ja tym sirpem odbierała ... nó ... i snopek ... i trza było go zwionzać; i pote (!) odbirocki (!) ... odbierałyj ... odbierały ... nie ... za tym kośnikiem ... nó i późnij ... cięgło sie troche ty słomy i sie zwionzało ... i sie odrzuciło ... a pod wieczór ... potem sycy (!) ... końnicy ... odbieroczki ... stawiały w takie mendle jak to mówili; od rana sie szo w pole ... i końnicy siekli ... ci mężczyźni ... a kobity łodbierały ... no późni tego gospodarza ... poszli my na obiad ... a kolacje ... ci co siekli ... mężczyźni ... na kolecja a kobity do domu ... kolacji nie dostały ... no bo sie tyle nie narobiły; kotki - 'pojawiające się wiosną narośla na gałęziach wierzby lub wikliny'; to my mówili kotki; krocza - 'przyrząd w kształcie cyrkla do odmierzania pola'; bo to na kroki niby sie szło ... winc przez to krocza; krowa - 1. 'zwierzę hodowane dla mleka'; krowa; 2. 'w złości o kobiecie lub jakimś (dużym) np. owadzie'; już ta krowa znowu tu wleciała ... ta gromotnica; krukiewka - 'przymocowana do kosiska drewniana część umożliwiająca trzymanie kosy'; krukiewka ... krukwia ... a te kuny to mówio tyż ... nie ... co pod pachy ... to tyż mówili krukwie ... takie z dżewa jag były kiedyś ... to krukwie; krukwia - 1. 'przymocowana do kosiska drewniana część umożliwiająca trzymanie kosy'; krukiewka ... krukwia; 2. 'drewniana podpora pod pachy umożliwiająca przemieszczanie się; szczudło'; krukwia; a te kuny to mówio tyż ... nie ... co pod pachy ... to tyż mówili krukwie ... takie z dżewa jag były kiedyś ... to krukwie; krumka - 'pierwsza lub ostatnia odkrojona część chleba'; krumka; krzyżoki - 'drobna słoma po młóceniu wiązana na krzyż'; krzyżoki to som ... bo jak sie tom sztychtówkom móciło ... to tu mi lataa słoma ... co snopki ... do tego ... a potym takie krzyżoki co by takie winksze plewyj ... winksze ... i to bya na powrósta wionzane ... na krzyz (!); kulawy - 'ten, kto kuleje'; kuśtykać ... kulawyj ... to kuśtyko; kuna - 'drewniana podpora pod pachy umożliwiająca przemieszczanie się; szczudło'; a te kuny to mówio tyż ... nie ... co pod pachy ... to tyż mówili krukwie ... takie z dżewa jag były kiedyś ... to krukwie; kundek - 'mały kawałek czegoś'; kundek abo kawołysek ... to tyż albo może być chlyb ... albo tam jabko ... albo coś; kurka - 'mały, żółty grzyb jadalny'; kurka ... kurki ... kogutki; kuśtykać - 'utykać; kuleć'; kuśtykać ... kulawyj ... to kuśtyko; kwitnoń - 1. 'o zbożu: zawiązywać kłosa z ziarnami'; zboże przekwitło ... musi przekwitnoń ... już zaczynajom ziarenka ... już nachodzić ... nie ... to jak kwitnie to mówi sie ... bo my teraz mówimy kwitnie ... a przedtym mówili że sie kłosi; kwoka - 'kura wysiadująca i wychowująca kurczęta'; kwoka; kwyrła - 'drewniany przyrząd do rozmieszania płynu'; to kwyrła; lejca - 'jedna ze skórzanych szelek służących do powożenia, kierowania koniem'; lejcum ściongoń w lewo; letni - 'niezbyt intensywny'; to sie ... mleko ... na letnim ogniu ... na piecu; Inianny - 'zrobiony ze lnu'; miech to było takie ... takie ... takie Inianne ... takie ... z takich ... takich nitków; lubawy - 'pozbawiony tłuszczu'; chude ... a tyż mówili ... albo chude albo lubawe; lump - 'szmata, stare zużyte ubranie'; haderlump to ten lumpiorz co tag jeździuł kóniem ... i zbirał te lumpy ... i potem dał igłę za to; lumpiorz - 'mężczyzna, który skupował stare szmaty'; haderlump to ten lumpiorz co tag jeździuł kóniem ... i zbirał te lumpy ... i potem dał igłę za to; łenty - 'nadziemna część krzaka kartofli'; te łenty ... to jak potem po zbieraniu ... zgrabiło sie ... czy tam zbronowało ... to te łenty sie przywoziło do domu na kopiec ... jak sie robiło kopce; łowka - 'rodzaj drewnianego siedziska z babką wykorzystywanego przy klepaniu kosy'; do kosy klypania ... takie ... tako łowka ... tako ławka co to mężczyzna usiod sie tak w rozkroku ... i do góry mioł takie podwyszynie okrunge z dżewa; łynta - 'nadziemna część krzaka kartofli'; zielóna łynta ... łyntyj ... potym były suchy tyż łynty; łysina - 'część głowy, gdzie rosły włosy'; łysina; maneż - 'dawne urządzenie stosowane do napędu np. maszyny do młócenia; kierat'; maneż; mankier - 'narzędzie do wyznaczania rzędów przed sadzeniem np. pyrek'; mankier; mendel - 'ustawione w polu snopki'; końnicy ... odbieroczki ... stawiały w takie mendle jak to mówili ... niby pietnaście snopków miało być ... w ty kupce; to tag mówili mendele ... nie ... tag jak ... u nos ... my kładli po dwadzieścia snopków; miech - 'worek'; do worka ... do miecha ... no ... kiedyż mówili miech; mietlunka - 'nacięte gałęzie brzozy przeznaczone na miotły'; mietlunka; misopusty - 'rodzaj zwyczajowej zabawy w ostatni dzień postu'; ostatki to misopusty; modrak - 1. 'kwitnący niebiesko kwiat rosnący w zbożu'; konkol ... modrak; 2. 'świerze odchody bydłce'; bozo (!) krówka ... to jak krowa sie załatwiła na polu ... i potym takie ... takie z skrzydłami ... takie ... tak wchodżyły w modrak (!) ... takie no ... roboki ... to my mówili bozo krówka; modrzew - 'drzewo iglaste, zrzuca igły na zimę'; modrzew; modzie - 'drożdże'; dawało

sie zakwas ... taki ... troszeczke zawsze chleba sie ususzilo ... z poprzedniego ... albo drozdzę ... wtedy mówili modzie; morga - my tylko mieli tam tego cztery morgi zimi; móndrać sie - 'duzo myśleć; zastanawiać się'; to tak przyszed lipiec ... to już sie duzo nie mondrali (!) ... bo chcieli popluny potem jeszcze ... podórki robić ... no ... a w tych ... mendlach ono doszło; mroczyć sie - 'gniewać się na kogoś'; on mroczy sie; muchomor - 'czerwony, trujący grzyb w kropki'; muchomor; murzyć - 1. 'brudzić na czarno, szczególnie sadzami'; to nie murzyło; 2. 'kłamać, oszukiwać'; jak ktoś kłamie ... cygani ... ale murzy ... tyn ale murzy; myngla – ‘przrząd do wygładzania upranej i wysuszonej bielizny; magiel’; {F 5201; myngla} mynglować – ‘wygładzać upraną i wysuszoną bieliznę; maglować’; nabirka - 'duża metalowa łyżka do nabierania płynów'; nabirka; najóńć - 'zatrudnić do pracy za określoną zapłatę'; my jeszcze najili sumsiada ... takigo chłoposzka co ón wiunzał ... a jo tylko odkładała ... to były te gromodki; narobić sie - 'zmaczyć się robotą; napracować się'; od rana sie szo w pole ... i kośnicy siekli ... ci mężczyźni ... a kobity łodbierały ... no późni tego gospodarza ... poszli my na obiad ... a kolacje ... ci co siekli ... mężczyźni ... na kolecja a kobity do domu ... kolacji nie dostały ... no bo sie tyle nie narobiły; nasadzić - 'umożliwić kwoce wysiadywanie jaj'; kwoka ... a kokto kóro jeszcze nie nasadzono ... óne koktajum ... już tak co by chcum siedzieć ... nie ... ale bez jaj; nietopyrz - 'ssak mający skrzydła bez piór, lata w nocy'; nietopyrz; nitka - 'nitka'; miech to było takie ... takie ... takie lnianne ... takie ... z takich ... takich nitków; obora - 'pomieszczenia dla zwierząt gospodarskich poza świniami'; downij mówili chlyw ... na obore ... downi był chlyw ... to jes to samo ... obora i chlew ... tam krowy ... owce; obradlać - 'obsypywać radłem w celu zniszczenia chwastów'; no ... sie obradla ... sie obradla je bo tak łatwij ginom; obrzundek - 'zadawanie paszy zwierzętom gospodarskim'; obrzundek; odbierać - 'podnosić za kośnikiem skoszone zboże'; od rana sie szo w pole ... i kośnicy siekli ... ci mężczyźni ... a kobity łodbierały ... no późni tego gospodarza ... poszli my na obiad ... a kolacje ... ci co siekli ... mężczyźni ... na kolecja a kobity do domu ... kolacji nie dostały ... no bo sie tyle nie narobiły; odbiroczka - 'kobieta, która odbiera zboże za kośnikiem'; nó i pote (!) odbirocki (!) ... odbierałyj ... odbierały ... nie ... za tym kośnikiem ... nó i późnij ... ciengło sie troche ty słomy i sie zwionzałoe ... i sie odrzuciło ... a pod wieczór ... potem syscy (!) ... kośnicy ... odbieroczki ... stawiały w takie mendle jak to mówili; oficerki - 'wysokie buty'; zezuć to buty takie wysokie ... takie oficerki ... to było zezuć ... to mieli takigo psa ... co do ścionganiu ... nie; okiełznać - 'przygotowując konia do zaprzęgu włożyć mu kielzno do pyska'; okiełznać to w pysk ... i potym dopiero na ... na te uszy; okólnik - 'ogrodzone pastwisko'; u nos tyh rzeczy nie było ... ogrodzone pastwisko ... okólnik; olszówka - 'typ grzyba jadalnego'; olszówka; opata - 'łopata; szpadel'; to tyż ... bo to pod opaty (!) sie sadziło ... widziaam ... bo tyż to miaam tu w ogrodzie ... jak sie sadziło tu w ogrodzie; ospa - 'zewnątrzna osłona ziarna zboża pozostająca jako odpad podczas mielenia w młynie na mąkę'; ospa; ostatki - 'rodzaj zwyczajowej zabawy w ostatni dzień postu'; ostatki to misopusty; oszcze - 'ostra część kosy'; klepał ... młotkiem ... po tym oszczu; ośródk - 'miękką, wewnętrzną część chleba'; ośródk to jes wszystko ... co-s w chlebie; paczeć - 'sprawdzać; analizować'; no już paczeli jakie ziarno jes ... nie ... bo sóma jeszcze moga (!) byđź biało a ziarno jeszcze było zielónawe; pajda - 'ukrojony kawałek chleba'; tyż pajda ... na chlyb ... zamiast skibka to pajda ... cienka ... bo tera mówiom skibka ... nie ... a przedtym mówili pajda; taki swojski chlyb jag buł ... nie ... dawnij ... to przeważnie pajde ... ale žem pajde zjad ... albo doj mi ta pajde chleba; pasikonik - 'chrząszcz; świerszcz'; pasikónik ... tak ćwir ćwir to by pasikónik; pastuch - 'ten, kto pasie bydło'; pastuch; patyk - 'zagrodzony fragment m.in. świnia, w którym przebywają zwierzęta'; jak ktoś tam miał jednom czy dwie świnie ... to do chlywa ... no ... bo to miał kawał patyka ... to tam ... nieraz przy krowie; pempek - 'uroczystość na zakończenie jakiejś pracy, np. żniw, budowy domu itp.'; pempek; pieckorz - 'rzmieślnik stawiający, budujący piece'; zdun ... a downi pieckarz; pierwiaska - 'krowa po pierwszym ocieleniu'; pierwiaska; pies - 1. 'zwierzę domowe; pies'; 2. 'proste urządzenie pomocne przy zdejmowaniu wysokich butów z nóg'; zezuć to buty takie wysokie ... takie oficerki ... to było zezuć ... to mieli takigo psa ... co do ścionganiu ... nie; plewyj - 'drobne odpady (zwłaszcza z kłosów) powstające przy młóceniu'; no to było z tych ... z tych kłosów ... nie ... takie odpady ... plewyj; plug - 'źdźbło, drobina zanieczyszczająca; paproch'; plug ... jak coż wleci na talerz albo ... czasym wpadnie coś ... nie ... to że plug ... albo tam jak sie masło robiło w ty kierzyńce ... to nieroz tam tak troszeczke ... co sie tam ... tu od ty tuczołki tam odleciało troche ... nie ... no to plug; płachetka - 'płócienny pojemnik na zboże lub ziemniaki wykorzystywany dawniej podczas prac polowych'; to śmy tak szli ... tutej takum płachetke żeśmy mieli ... uszytum ... s (!) worka ... tuty te pyry ... i teraz idzimy i rzucomy ... tak pod stope; płoza - 'dolna część sań, która styka się ze śniegiem'; płozy; podłotek - 'dziewczyna w wieku 15-20 lat'; podłotek; podorka - 'płytki orka po żniwach'; podorka; podórka - 'lekka orka; podorywka'; chcieli poplóny potem jeszcze ... podórki robić ... no; podpłunek - 'mały placek pieczony przy pieczeniu chleba w piecu'; matka zawse (!) zrobiła ... z tego ciasta taki wychopek ... mówili ... nie ... i to buł posmarowany ... smarowany śmietanom ... i cukrem ... i my to na to tak ... zawsze to najpirsze buł upieczóno i zaroz my jedli ... takie ciepłe ... podpłunek mówili ... wychopek ... przeważnie podpłunek; podpulka - 'dziki ptak łowny; przepiórka'; przepiórka to ... ale o podpulka to ... to ona bydzie hihit hihit ... nie; pomurzyć - 'ubrudzić na czarno, szczególnie sadzami'; przychodziuł kóminiorz ... to zawsze ... ryncę ... i potym nas pomurzył; poplun - 'siane po zbiorze zboż

rośliny przeznaczone na zieloną paszę; chcieli popluny potem jeszcze ... podórki robić ... no; porwać - 'ukraść'; ukraź jag downi mówili ... teraz mówiom ukraś ... a przed było porwać; poszyć - 'przykryć coś np. słomą robiąc rodzaj dachu'; jak któż miał przewidziany stóg duży na polu ... to on późni jeszcze słumom nakrywał ... jak to pozywali ... musi słumom poszyć stóg ... że muszum zrobić poszycie; poszycie - 'rodzaj zazwyczaj słomianego zadaszenia'; jak któż miał przewidziany stóg duży na polu ... to on późni jeszcze słumom nakrywał ... jak to pozywali ... musi słumom poszyć stóg ... że muszum zrobić poszycie; powrósto - 'zrobiony zazwyczaj z wymłóconej słomy rodzaj pasa służący do wiązania snopków'; powrósto ... to znowóż sie robiło specjalnie ... jak mócili ... w stodołach ... to to słuma która wychodziła ... bo z poczuntu były takie wóskie tyko maszyny ... to z tegu już nie szło powrósta zrobić ... a późni jak przysły te maszyny szerokobijunce ... to było takie ... ta słuma już była tako prosto ... nie ... dugo tak o ... wychodziła ... jak snopek sie wkładało ... i tynczos sie wzięło ... wyciungło sie troche ty słumy ... i sie wiunzało ... tymi kłóсами razym ... i sie rozkładało i sie kładło ... tum słume ... tum gromodke bede mówić ... na tum słume i sie wiunzało; pónoc - 'środek nocy'; pónoc; prażocha - 'zalewane gorącą wodą otręby lub sieczka jako pasza dla inwentarza'; jeszcze kiedyś to robili w takij dużyj drewnianej ... wiadrach ... to ... jak prażoche ... to polewali tom gotujoncum wodum ... to jeszcze to pamintom ... w korytarzu stojało to wiadro ... i goroncom wodom ... troszeczke ... bo tam było tych ... bo to mówiom otrymby; prosie - 'młode od świni'; prosie ... prosinta; przednuwek - 'okres przed żniwami'; przednuwek; przedziałka - 'miejsce przedzielone we włosach'; przedziałka; przepiórka - 'dziki ptak łowny; podpólka; przepiórka to ... ale o podpulka to ... to ona bydzie hihit hihit ... nie; przezimować - 'przetrzywać, przechować coś w dobrym stanie przez zimę'; robili stóg ... jak ktoś chciał przezimować ... i dopiero potym znieź do stodoły ... nie ... no ... a późni jak przysły te masyny (!) ... tag już te ... winksze ... no to na polach młócili; przodek - 'przednia część wozu'; przodek; przyczynić - 'o cieście: ponownie wymięsić; dorobić'; wim że matka wstawaa w nocy ... późnij przyczyniała ... co dosypywała jeszcze monke ... i już tag urobidź na takie gynściejsze ciasto; przylepka - 'zewnątrzna część chleba powstała w wyniku zlepienie się dwu bochenków'; to-s przylepka ... ta kluska tako ... przylepka nie ... przylepka jez jak sie chlyb zejdzie razem ... i późni to trza oderwać ... i tu jes ... ni ma ty skórki ... tyko; przyrzymić - 'przywiązać, przymocować za pomocą rzemienia'; przy spodniach do pasa ... przyrzymili przy spodniach; pyńdzić - 'prowadzić bydło np. na pastwisko'; pyńdzić; pympek - 'ostatni pokos zboża'; pympek; pysk - 'przednia część łba konia lub krowy'; pysk; radlunka - 'rzędek pyrek obsypanych radłem'; jag jeszcze nie było tyh maszyn co to dołki robiliy ... to radło ... takim ... nie pług tyko takie radłoe ... nie ... bo pug przez skibyj przerzucół ... a to takie radłoe ... i to robiły ... takie radlunki ... i w tym co żeśmy szli ... i tag na stope ... rzycali tom ... tum pyre bede mówić ... nie; to radło co robiło rajki ... a potem jag były sadżone ... to te rajki ... radlunki przedtym mówili ... nie ... to były rozorywane ... czy przykrywane te pyry; kiedyż mówili radlunki ... nie ... a teraz mówiom rajki; radło - 'typ pługa o obustronnych odkładniach'; jag jeszcze nie było tyh maszyn co to dołki robiliy ... to radło ... takim ... nie pług tyko takie radłoe ... nie ... bo pug przez skibyj przerzucół ... a to takie radłoe ... i to robiły ... takie radlunki ... i w tym co żeśmy szli ... i tag na stope ... rzycali tom ... tum pyre bede mówić ... nie; to radło co robiło rajki ... a potem jag były sadżone ... to te rajki ... radlunki przedtym mówili ... nie ... to były rozorywane ... czy przykrywane te pyry; rajka - 'długi rowek, bruzda zrobiona przez radło'; to radło co robiło rajki ... a potem jag były sadżone ... to te rajki ... radlunki przedtym mówili ... nie ... to były rozorywane ... czy przykrywane te pyry; kiedyż mówili radlunki ... nie ... a teraz mówiom rajki; rechotać - 'wydawać dźwięk charakterystyczny dla żab'; rechocum; robić - 'wytwarzać'; jak sie masło robiło w ty kierzyncce; ruchać sie - 'o cieście: przyrastać w cieple'; tero garuje ... przedtym mówili rucho sie; ryj - 'przednia część łba świni'; świnia ma ryj; rymarz - 'rzemieślnik wyrabiający ze skóry m.in. uprząż'; rymarz; rynczny - 'mający związek z ręką; ręczny'; my takimi ryncznymi hakami ... takie o trzech zymbach ... nie ... to sie hakało; rzeszoto - 'sito z dużymi otworami do przesiewania zboża'; rzeszoto; sadżónka - 1. 'ziemniak przygotowany do sadzenia'; sadzonka ... jak tako mniejszo to sadżónka ... jak mnijszo jak sie przekrowało ... nawed dosydz jag były duże też ... to jeszcze sie odkrowało ... byde mówić tyn tyłek ... bo to za przeproszeniem dupa mówili; serwatka - 'ciecz pozostająca przy wyrobie sera'; to-us ta woda ... ta serwatka ... a przedtym mówili kapołka; sic - 'ścinać kosą; kosić'; kośnik szed na przód ... sik ... a ja tym sirpem odbierała; od rana sie szo w pole ... i kośnicy siekli ... ci mężczyźni ... a kobity łodbierały ... no późni tego gospodarza ... poszliy my na obiod ... a kolacje ... ci co siekli ... mężczyźni ... na kolecja a kobity do domu ... kolacji nie dostały ... no bo sie tyle nie narobiły; sieczka - 'pocięta drobno słoma jako karma dla krów i koni'; to sieczka bua ... i kóni sieczke ... tam troche wsypali ziarków do kóni ... nie ... no ... a krowóm to znowu wsypali tyż ty ... ty sieczke; sieczkarka - 'maszyna tnąca słomę na sieczkę'; no sieczkarka i sieczka ... potym z ty słumy; siń - 'pomieszczenie w domu, do którego wchodzi się bezpośrednio z podwórza'; tu mówili siń; sirp - kosiło sie kosum ... nó i sirpem ... takim sirpem sie odbierało ... i sie wiunzało; skibka - 'cienki kawałek chleba'; tyż pajda ... na chlyb ... zamiast skibka to pajda ... cienka ... bo tera mówiom skibka ... nie ... a przedtym mówili pajda; skopek - 'drewniane klepkowe naczynie'; skopek ... ale to było do dojinio; skóra - 'zewnątrzna część drzewa, kora'; skóra; skrobaczka - 'narzędzie do usuwania popiołu z pieca chlebowego'; tako skrobaczka; smyk - 'prosty przyrząd do odśnieżania przejścia'; smyk to tak ... zimom

... taki mieli ... jakby taki trójkont ... tag do wysokości deski ... i zaprzyngli kónia i on spychał tyn śnieg na boki; snopek - 'niewilka ilość związanego zboża lub słomy'; kośnik szed na przód ... sik ... a ja tym sirpem odbierała ... nu ... i snopek ... i trza było go zwionzać; snopowionzałka - 'nowszy typ maszyny do koszenia zboża'; gunichy ... a potym już były te snopowionzałki ... były tyż tag jag wiatrok ... śmigi ... to mój szwagier miał ... takom śmigowum ... i to włośnie na te gromodki to odkłodało; soblec - 'zdjąć, zsunąć buty z nóg'; soblec; spodnica - 'deska na dnie wozu'; wóz to ... jes hela ... spodnica ... deski ... jag do gnoju sie wywoziło ... to takie boczne deski ... no i koła; statki - 'naczynia kuchenne'; no to talyrze ... i tam takie taleyzyki (!) ... kuchenne; starucha - 'stara krowa'; starucha; stojąc - 'stać'; w korytarzu stojało to wiadro; stówek – ‘niewielki zbiornik wody; kałuża’; kałuży ... no to tyż som takie jiziorka ... kałuży ... to tyż mówiom ... samo kałuży ... nie bońdź tam dziecioku w ty kałuży ... tak mówiom nieroz ... nie ... bo takie stowki ... jag jez dróga ... tag nierówno ... to takie jiziórka sum ... takie kałużowy ... kałużowy to sóm ... ta woda tak sie zleci w takie jeziórka ... nie ... to tak sie mówi kałużowa ... kałużowa; strykować - 'na drutach robić np. skarpety'; strykować ... ustrykować ... strykuje skarpyty; surówka - 'gorszej jakości płótno'; to były zez pótna ... surówka ... ze surówki ... przeważnie surówki sie kupowało na takie worki; susz - 'susza'; susz to jag jes sucho ... jag nie pado to mówiom ale jes susz ... no ... tak w polu ... nie; swojski - 'swój; swojej roboty'; taki swojski chlyb jag był ... nie ... dawnij ... ale żem pajde zjad ... albo doj mi ta pajde chleba; szczapa - 1. 'żywiczny kawałek drzewa sosnowego'; było napalone ... ale to musiały być takie szczapy ... dosydz dugie ... nie ... no i tam troszke tym ... chuinke ... ten od ... od sosny ... to sie zapoluło i spoluło sie; 2. 'określenie człowieka chudego'; szczapa ... tu mówili; szczerbaty - 1. 'mający nierówną powierzchnię; wyszczerbiony'; zaklepał ... niby jom zaoszczył zanadto ... szczerbato kosa; 2. 'o kłosie: mający mało ziaren'; szczerbaty; szczenście - 1. 'podwójny kłos w zbożu'; szczenście; szefel - 'dawna miara objętości zebranych ziemniaków na polu'; cztery koszyki na jedyn szyfel ... cztery koszyki; szkapa - 'samica konia, zazwyczaj stara'; ni mówiom klaczka tyko szkapa; sztychtówka - 'dawny typ maszyny do młócenia'; jak sie tom sztychtówkom móciło ... to tu mi lataa słoma; szwagier - 'mąż siostry'; mój szwagier miał ... takom śmigowum ... i to włośnie na te gromodki to odkłodało; szwajcer - 'w dawnych majątkach ziemskich mężczyzna, który doił krowy'; szwajcer to jes co doi; szyszka - 'owocnik drzew iglastych'; teroz mówiom szyszki ... a wtedy były bażki; ścioganie - 'zdejmowanie, ściąganie butów z nóg'; zezuc to buty takie wysokie ... takie oficerki ... to było zezuc ... to mieli takigo psa ... co do ścioganiu ... nie; śmiga - 'skrzydło wiatraka lub ruchoma część kosiarki zgarniająca skoszone zboże'; potym już były te snopowionzałki ... były tyż tag jag wiatrok ... śmigi ... to mój szwagier miał ... takom śmigowum ... i to włośnie na te gromodki to odkłodało; śmigacz - 'ruchoma część kosiarki zgarniająca skoszone zboże'; maszyna ... gunicha do koszenia zboża ... z tymi śmigaczami ... to mówili gunicha; śmigówka - 'typ maszyny do koszenia ze śmigami'; śmigówka; śnipa - 'przednia część łba psa'; śnipa; śrut - 'zboże grubo zmielone, wykorzystywane jako pasza'; śrut; śtrympel - 'wybierania resztek ziemniaków na polu'; śtrympel ... to był śtrympel; styl - 'trzonek, dłuższa część cepy'; styl; świniarnia - 'pomieszczenie gospodarskie, w którym przebywają świny'; świniarnia; świrk - 'drzewo iglaste o krótkich igłach'; świrk ... sosna to ma na końcu te czubki; teściowa - 'matka żony lub męża'; teściowa; troszeczke - 'niewiele; trochę'; nieroz tam tak troszeczke ... od ty tuczołki tam odleciało troche; trza - 'trzeba'; kośnik szed na przód ... sik ... a ja tym sirpem odbierała ... nó ... i snopek ... i trza było go zwionzać; tuczek - 'okrągła, z dziurkami, ruchoma wewnętrzna część kierzynki'; tuczek; tuczołka - 'okrągła, z dziurkami, ruchoma wewnętrzna część kierzynki'; jak sie masło robiło w ty kierzynce ... to nieroz tam tak troszeczke ... co sie tam ... tu od ty tuczołki tam odleciało troche; tut - 'tu; tutaj'; pod kierkiem ... to zależy jaki gatunek był ... ale jag my tut (!) sadzili ... to zawsze swoje ... winc coraz tam mni ih było; tutaj - 'tutaj'; to śmy tak szli ... tutaj takum płachetke żeśmy mieli ... uszytum ... s (!) worka ... tuty te pyry ... i teroz idzimy i rzucomy ... tak pod stope; tuty - 'tu; tutaj'; to śmy tak szli ... tutaj takum płachetke żeśmy mieli ... uszytum ... s (!) worka ... tuty te pyry ... i teroz idzimy i rzucomy ... tak pod stope; tyłek - 1. 'odkrawana od przeznaczonego do sadzenia ziemniaka część pozbawiona kiełka'; sadzonka ... jak tako mniejszo to sadzónka ... jak mniejszo jak sie przekrowało ... nawed dosydz jag były duże też ... to jeszcze sie odkrowało ... byde mówić tyn tyłek ... bo to za przeproszeniem dupa mówili; tytka - 'mały woreczek papierowy'; tytki; ubirać - 'odbierać skoszone przez kośnika zboże'; ubira ... ubiroczka; ubiroczka - 'kobieta posuwająca się za kośnikiem'; ubiroczka ubira; ubrać sie - 'założyć odzież'; ubrać sie; uczywko - 'żywiczny kawałek drzewa służący do rozpalania ognia'; to było uczywko; ukraś - 'ukraść'; ukraź jag downi mówili ... teroz mówiom ukraś ... a przed było porwać; ustrykować - 'zrobić na drutach np. skarpety'; strykować ... ustrykować ... strykuje skarpyty; uzda - 'część skórzanej uprzęży zakładana na łeb konia'; uzda; warstwa - 'poziom, warstwa np. snopków'; warstwa; wektać - 'włożyć np. nitkę do dziury w igle'; wektać nitke; wiatrok - 'młyn napędzany siłą wiatru'; potym już były te snopowionzałki ... były tyż tag jag wiatrok ... śmigi ... to mój szwagier miał ... takom śmigowum ... i to włośnie na te gromodki to odkłodało; wie ! - 'zawołanie na konia, żeby ruszył z miejsca'; wie!; wiklina - 'gałęzie krzewów, z których robiono m.in. koszyki'; wiklina to na kosyki (!) ... to jez niby ... jakby to powiedzieć ... wirzba ... nie ... bo my jo śmy tu mieli takie czy krzaki ... tu był taki rów za tym dómem ... to tam czy krzoki były ... to to było ścinane na koszyki ... to tylko aby taki ... taki

krzok ... takie zgrubienie było ... tu grube a tu były te …; wiśny - 'połowicznie dosuszony; wilgotny'; jeszcze nie była sucho ... ta słoma ... wiśna; jak widzuję że słoma już się łamie ... że już nie jest tako ... wiśno ... jak to mówimy downi ... nie; worchlak - 'podrośnięte prosię'; worchlak; wróbel - 'powszechny mały ptak; wróbel'; my tu mówimy wróbel; wrzos - 'mała krzewinka rosnąca gęsto w lesie na polanach, kwitnie różowo późną jesienią'; wrzos; wschodź - 'rozpoczynać wyrastanie ponad ziemię'; pyry zaczynają wschodź ... i czy było je obradzić ... pirse (!) były obradlone ... bez dwa trzy dni były zbrunowane ... żeby to roz(...) ... już dostały troszeczkę powietrza; wsuność - 'włożyć np. nitkę do dziury w igle'; nitka wsuność; wychopek - 'mały placek pieczony przy pieczeniu chleba w piecu'; matka zawsze (!) zrobiła ... z tego ciasta taki wychopek ... mówili ... nie ... i to był posmarowany ... smarowany śmietanę ... i cukrem ... i my to na to tak ... zawsze to najpiersze było upieczone i zaraz my jedli ... takie ciepłe ... podłunę mówili ... wychopek ... przeważnie podłunek; wygnoić - 'zasilić pole gnojem'; do sadzenia ... no to czy było zorać ... nie ... wygnoić ... gnujmy czy było nawieź; wykopki - 'okres wykopywania ziemniaków'; wykopki; wykryń - 'skęcając np. praną bielizną pozbyć ją nadmiaru wody'; wykryń; zacielona - 'o krowie: zapłodniona; mająca mieć cielę'; zacielona; zad - 'tylna część wozu'; zad ... na zad; zakalec - 'zakalec'; zakalec ... no ale my mówili kluska; zaklepać - 'uszkodzić np. kosę przez zbyt intensywne klepanie'; zaklepał ... niby jom zaoszczędził za nadto ... szczerbato kosa; zakwas - 'zaczyn wykorzystywany przy rozczynianiu ciasta na chleb'; dawało się zakwas ... taki ... troszeczkę zawsze chleba się ususzyło ... z poprzedniego ... albo drożdże ... wtedy mówili modzie; zdun - 'remieślnik stawiający, budujący piec'; zdun ... a downi piekarz; zezuć - 'zdjąć, zsunąć wysokie buty z nóg'; zezuć to buty takie wysokie ... takie oficerki ... to było zezuć ... to mieli takiego psa ... co do ściągania ... nie; zgrabki - 'zgrabione resztki zboża lub słomy na polu'; zgrabki to som ... jak potem ... po żniwach ... skosi ... późni bierum grabie ... albo rencne (!) albo konne ... i późni jeszcze to zgrabiamy ... to zawsze słoma gdzieś odpadnie ... nie; zgrzebło - 'narzędzie do usuwania węgla z pieca chlebowego'; grzebło ... to to było co tam ten wengiel ... ten ... to drzewo zgrabiało ... zgrzebło; zielónawy - 'mające odcień zielony'; suma jeszcze moga (!) być białe a ziarno jeszcze było zielunawe; zromb - 'wyrębana część lasu'; zromb; zydel - 'rodzaj ławki bez oparcia'; zydel ... no to jest ławka ... tako ławka bez oparcia; źdźor - 'pas nieurodzajnej ziemi na polu'; źdźor ... że ziemia niby jest tako sucho ... nie ... jałowo ... to źdźor; źgok - 'kolec np. róży lub tarniny'; źgok ... to mówili te źgoki; żydek - 'składany nożyk kieszonkowy'; żydek; żytni - 'zrobiony z żyta'; monka żytnia;